

Start-up pozytywnego wpływu jako przedsięwzięcie integrujące świat biznesu i dobra społecznego

Streszczenie:

Pandemia COVID-19 i zmiany zachodzące w świecie znacząco wpłynęły na działanie start-up'ów. Na całym świecie obserwuje się nową falę biznesu, łączącą różne źródła oraz wytyczającą nowy kierunek – pozytywnego wpływu. Przedstawione w artykule rozważania zostały oparte na przeglądzie i krytycznej ocenie literatury oraz wybranych, aktualnych raportach z działalności start-up'ów. Wnioski jakie można wysnuć w wyniku przeprowadzonych badań są takie, że w obecnych czasach nie tylko technologia i innowacje ale również wpływ biznesu na otoczenie (rozumiany jako odpowiedzialność, zaangażowanie społeczne) stanowi podstawę jego działalności i jest warunkiem przetrwania na rynku w przyszłości.

Słowa kluczowe:

start-up pozytywnego wpływu, SPW, innowacje społeczne, przedsiębiorczość

Wprowadzenie

Według Światowego Forum Ekonomicznego w wyniku pandemii COVID-19 około 500 mln ludzi będzie zagrożonych ubóstwem, odczuwalny będzie spadek światowej produkcji (o około 3%), handlu (o 13–32%) i inwestycji bezpośrednich (o 30–40%)¹. Kryzys wpłynie zarówno na społeczność jak i na działalność firm w różnych okresach ich wzrostu. Mimo iż rynek start-up'ów wyceniany jest na blisko 3 biliony dolarów, a inwestycje typu venture capital przekroczyły 300 mld dolarów w 2019 roku to nadejście pandemii poważnie zagroziło ich globalnym ekosystemom. Ich gospodarka wskutek tego przechodzi prawdziwą transformację. Kryzys kapitałowy spowodował zwolnienia pracowników i skrócenie godzin pracy w blisko dwóch trzecich działających start-up'ów (w efekcie można mówić o stracie na skalę globalną w wysokości około 28 mld dolarów)².

„Nie wiemy jak będzie wyglądał świat, gospodarka i społeczeństwo za kilka lat, a nawet za kilka miesięcy. Jedni czekają na cud, inni zatrzymali się w bezruchu, a tylko niektórzy właśnie teraz podejmują największe wyzwania. W obliczu nadchodzących zmian [powinno się] zadbać przynajmniej o cztery filary w biznesie: pasję – która musi towarzyszyć wszelkim poszukiwaniom; pozytywny wpływ – bo tylko to uzasadnia teraz naszą działalność; głębokie innowacje – niezbędne na poziomie modeli, procesów i systemów; wreszcie o odpowiedzialność – która naszym kompasem moralnym zapewni właściwy kierunek.” Na całym świecie obserwuje się nową falę biznesu, łączącą różne źródła i wytyczającą nowy kierunek – pozytywnego wpływu. Wrastają także oczekiwania różnych grup społecznych co do wzmacniania procesów regeneracji środowiska (a nie tylko ograniczenia szkodliwości działalności firm), ochrony praw człowieka, podjęcia działań na rzecz przeciwdziałania nadciągającym kryzysom i transformacji biznesów (np. w kierunku neutralności klimatycznej)³. Nowopowstałe biznesy coraz częściej stanowią odpowiedź na te oczekiwania. Dla nich istotne jest nie tylko opracowanie rentownego modelu biznesowego, wprowadzenie na rynek innowacyjnego produktu czy usługi ale również (pozytywne) oddziaływanie na otoczenie, dla dobra wspólnego⁴.

¹World Economic Forum, 2020, s.1.

²B. Smorzewska-Mickiewicz, Innowacje społeczne jako paradygmat funkcjonowania organizacji na przykładzie start-up'ów osób z niepełnościami, s. 71-88. [w:] J. Duda, T. Biernat, Nauka-Biznes-Gospodarka: kierunki współpracy vol.1, Wydawnictwo SiZ, Łódź 2020.

³ <https://www.culturelab.pl/co-robimy/tup-tup-tup-laureatem-raportu-startup-pozytywnego-wplywu-2020/> [dostęp z dnia: 27.10.2021].

⁴The Global Startup Ecosystem Report 2021 Life Sciences Edition.

Celem niniejszego opracowania jest przegląd literatury oraz najnowszych raportów z działalności start-upów i ustalenie jakie są aktualne trendy w biznesie, czego oczekuje rynek i społeczeństwo oraz jakie są prognozy na przyszłość. Przeprowadzone badanie będzie miało istotną wartość poznawczą.

Definicja i znaczenie start-up'u pozytywnego wpływu

Dzisiejszy świat zmagają się nie tylko z pandemią, ale również „z wieloma problemami, wśród których są obecne takie kwestie, jak narastające nierówności społeczne, wzrost bezrobocia, starzejące się społeczeństwo, wykluczenia społeczne, zmiany klimatyczne czy rosnące zanieczyszczenie środowiska oraz jego wpływ na zdrowie społeczeństwa. ”Nie tylko środowisko naukowe ale również Unia Europejska (w swoich inicjatywach i programach) coraz więcej uwagi poświęca w związku z tym innowacjom społecznym. Odgrywają one istotną rolę tam, gdzie inne modele innowacji zawodzą (dostrzega się ich wpływ w obszarze zrównoważonego wzrostu gospodarczego, kreowaniu bezpiecznych miejsc pracy oraz zwiększeniu konkurencyjności). Innowacją społeczną mogą być usługi, produkty, technologie, zasady, platformy, modele biznesowe lub ich kombinacja⁵. Typy (i przykłady) innowacji społecznych przedstawiono w tab. nr 1.

Tab. 1. Typy innowacji społecznych

Typ innowacji społecznej	Przykłady
Nowe produkty	Technologie wspomagające ludzi niepełnosprawnych (np. syntezatory głosu)
Nowe usługi	Mikrokredyty, bankowość mobilna (np. w Kenii tylko 10% ludności ma dostęp do tradycyjnych usług bankowych dlatego wprowadzono system płatniczy M-pesa, którego idea jest zapewnienie dostępu do podstawowych usług bankowych bez udziału banku)
Nowe procesy	Model współpracy peer-to-peer, crowdsourcing
Nowe rynki	Fair Trade, banki czasu
Nowe platformy	Nowe modele opieki nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną i będącymi w „społecznej izolacji” (np. tyze.com – to przykład serwisu społecznościowego umożliwiającego współpracę osób opiekujących się niepełnosprawnymi - od członków rodziny, lekarzy, pracowników opieki po wolontariuszy)
Nowe formy organizacyjne	Przedsiębiorstwa społeczne
Nowe modele biznesowe	Franczyza społeczna, wykorzystanie strategii just-in-time przy wyzwaniach społecznych

Źródło: I. Kowalczyk, Start-up jako przejaw innowacyjnej przedsiębiorczości w Polsce, Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne, Zeszyt nr 1 2020, s. 63-77.

Start-upy pozytywnego wpływu (ang. start-ups of positive impact) to „[...] innowacyjna forma przedsiębiorczości skierowanej na rozwiązywanie istotnych wyzwań społecznych, podejmowana przez osoby działające z pasją w imię dobra wspólnego, które potrafią doprowadzić do wzrostu wartości organizacji, jakości życia ludzi i środowiska w ramach sfery swojego oddziaływania. Tworzą one wartość poprzez innowacje na rzecz zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem technologii, zapewniając wysoki poziom rzetelności organizacyjnej, efektywności i przydatności oferowanych produktów lub usług”⁶.

⁵ M. Wronka-Pośpiech, Innowacje społeczne – pojęcie i znaczenie. Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach nr 212 (2015), s. 124-136.

⁶ <http://rankingodpowiedzialnychfirm.pl/ranking-odpowiedzialnych-firm-startupy-pozytywnego-wplywu-2018> [dostęp z dnia: 22.10.2021].

B. Rok wskazuje, że termin ten powstał w odniesieniu do angielskiego słowa sustainable i ma dwojaki znaczenie. Pierwsze oznacza: ograniczenie szkodliwości działalności firmy, zmniejszenie negatywnego wpływu korporacji i dużych przedsiębiorstw. W skrócie: „szersze spojrzenie na rolę biznesu, który oprócz ekonomicznej wartości ma także misję społeczną i wpływ na środowisko”⁷. Przykładem takiego wpływu może być np. podejmowanie najważniejszych wyzwań społecznych i ekologicznych, redukcja nadmiernej emisji CO₂, minimalizacja nieetycznych zachowań pracowników, ograniczenie szkodliwych składników w produkcji żywności. Do pomiaru skuteczności takich działań wykorzystuje się np. wypracowane standardy zarządzania środowiskowego (tj. ISO 14001). Drugie znaczenie odnosi się do tworzenia dobra wspólnego (pozytywnego wpływu) poprzez działalność biznesową niekiedy osiąganą poprzez innowacyjne myślenie o przedsiębiorczości (dzięki kooperacjom, akcjonariacie czy partycypacji pracowniczej, a w wielu europejskich krajach poprzez organizacje inkluzywne⁸, z rozmytą skoncentrowaną własnością, w których wyraźnie dąży się do współuczestnictwa). Mniejsze przedsiębiorstwa wykazują się większą elastycznością operacyjną oraz łatwiej im dostrzec nisze rynkowe, co sprzyja innowacyjności⁹.

Jak wskazuje B. Rok aktualnie zrównoważone działania w biznesie (podejście łączące aktywizm z biznesem dotyczy szczególnie środowiska ludzi - najczęściej mieszkańców dużych miast, świadomych konsumentów znających globalne trendy i rozumiejących nadchodzące przemiany gospodarcze związane z przewidywaną katastrofą klimatyczną) to pewnego rodzaju nisza, ale w dłuższej perspektywie pozytywny wpływ będzie warunkiem przetrwania na rynku.

Integracja świata biznesu i pozytywnego oddziaływania na społeczeństwo – przykłady

Start-up’y pozytywnego wpływu powstają w różnych obszarach i formach (od technologicznych po spółdzielnie socjalne i fundacje). Szczególnie wyróżniają się jednak branża technologii medycznej, moda (platformy upcyklingu), budownictwa (domy pasywne, domki mobilne) i zdrowej żywności (produkty wegańskie), wspierane przez różnego rodzaju platformy i aplikacje¹⁰.

W raporcie „Startupy pozytywnego wpływu. Radykalna innowacja społeczna. Raport 2021”¹¹ wyróżniono kilka grup startupów wywierających pozytywny wpływ (wraz z przykładami takich działań):

⁷ M. Kulik, <https://biuoprasowe.orange.pl/blog/raport-startupy-pozytywnego-wplywu-edycja-ii/> [dostęp z dnia: 22.10.2022].

⁸ Inkluzyja (ang. inclusion) „jest kategorią opozycyjną wobec wykluczania, marginalizacji, segregacji osób odmiennych, odbiegających od normy zdrowotnej, kulturowej, społecznej albo niespełniających normatywnych oczekiwań lub niedostosowujących się do wzorów instytucji i społeczności dominujących”, B. Smorczewska-Mickiewicz, Innowacje społeczne jako paradygmat funkcjonowania organizacji na przykładzie start-upów osób z niepełnosprawnościami, s. 71-88 [w:] J. Duda, T. Biernat, Nauka-Biznes-Gospodarka: kierunki współpracy vol.1, Wydawnictwo SiZ, Łódź 2020. [za:] Z. Kwieciński, Edukacja wobec różnicy i inkluzji. Dwa typy dyskursów – w stronę pedagogiki pozytywnej, A. Komorowska-Zielińska, T. Szkudlarek (red.), Różnice. Edukacja. Inkluzja, t. 5, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego Ars educandi, Gdańsk 2015, s. 23–28; Organizacje inkluzywne angażują wszystkich pracowników w misję i funkcjonowanie organizacji zgodnie z ich indywidualnymi talentami i potencjałami, <https://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/zarzadzanie-roznorodnoscia-a-organizacja-wlaczajaca> [dostęp: 22.10.2021] za: D. R. Avery, P. K. McKay, D. C. Wilson, Volpone S. (2008) Attenuating the effect of seniority on intent to remain: The role of perceived inclusiveness. Paper presented at the. Anaheim.

⁹ I. Kowalczyk, Start-up jako przejaw innowacyjnej przedsiębiorczości w Polsce, Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne, Zeszyt nr 1 (2020), s. 63-77.

¹⁰ A. Ruszkowska, <https://mamstartup.pl/w-startupach-pozytywnego-wplywu-skalowanie-polega-na-podnoszeniu-poziomu-i-zwiekszeniu-zakresu-dobra-prof-boleslaw-rok/> [dostęp: 22.10.2022 r.] oraz M. Kulik, op. cit.

¹¹ Startupy pozytywnego wpływu | Radykalna innowacja społeczna | Raport 2021.

- 1) aktywizm społecznie pozytywny: Patronite, Pismo, Science PR/po science, SiedemÓsmych, Tech to the Rescue, Zaokrąglamy;

Start-up'u Tech to the Rescue to społeczność zrzeszająca ponad 250 firm IT i ponad 300 organizacji non-profit (działających w kilkunastu krajach na całym świecie), która zobowiązała się do wykorzystania technologii w celu zwiększania swojego wpływu, bo jak sami wskazują: „budowanie dobrej technologii już nie wystarcza. Budowanie rozwiązań technologicznych dla dobra jest tym, co może wyróżnić globalnie świadomych liderów od reszty i zbudować fundamenty zrównoważonej gospodarki, w której nie chodzi tylko o zarabianie pieniędzy”. Pomysł na tę inicjatywę powstał po wybuchu pandemii. 140 firm postanowiło zmienić zasady w branży IT i zobowiązało się do „przekazania” od 10 do 100 godzin pracy tygodniowo na pomoc organizacjom non profit, którym brak umiejętności technicznych. Dało to łącznie 23 tys. godzin/mies. na wspólne, charytatywne budowanie rozwiązań technologicznych. Dzięki tej inicjatywie przez 1,5 roku działalności Tech to the Rescue pomógł w 50 projektach. W grudniu 2021 r. pozyskał finansowanie w wysokości 3,2 mln na realizację kolejnych, planowanych 240 przedsięwzięć¹², bo „to nie technologie mogą uratować świat, ale ludzie. Natomiast ci ludzie potrzebują narzędzi”¹³;

- 2) aplikacje dla pozytywnego wpływu: Associated Apps, LESS_, PaySperience, Pożycz.to, Take!Cup;

PaySperience to start-up, działający w duchu less waste (przyczyniający się do ograniczenia produkcji plastiku na świecie)¹⁴, którego celem jest zapewnienie płatności kodami QR w modelu prepaid i przelewach na platformie, bez prowizji, bez paragonów czy terminali¹⁵;

- 3) dostawcy pozytywnej zmiany w biznesie: Allhands Agency, Change Pilots, Dinksy, Mocniejsi.pl, Szeptszum;

Szeptszum jest pierwszą w Polsce inicjatywą green marketingu, której celem jest wdrażanie działań marketingowych i programów CSR zgodnie z aktualnymi trendami na najbliższe lata czyli transparentnością działań i ruchem zero waste¹⁶. To odpowiedź na potrzeby firm, które chcą wprowadzić zmiany na wszystkich poziomach swojej działalności¹⁷;

- 4) dostawcy pozytywnej zmiany w społeczeństwie: Change4Good, CoopTech Hub, Serce Miasta, Słuszna Strawa, So Stay Hotel;

Change4Good jest przedsiębiorstwem społecznym, mającym na celu rozwijanie długofalowych i efektywnych projektów społecznych w Polsce. W oparciu o CSR Teams Building realizuje programy integracyjne (ze szczególnym uwzględnieniem tematyki onkologicznej), organizuje edukacyjne warsztaty i aktywności dla dzieci, prowadzi projekty aktywizujące osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami, zapewnia niezbędne zasoby start-up'om pozytywnego wpływu. Swoje zyski przekazuje na pomoc pacjentom onkologicznym¹⁸;

¹² <https://mamstartup.pl/tech-to-the-rescue-zebral-32-mln-zl-startup-chce-by-projekty-pro-bono-byly-standardem-w-branzy-it/> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

¹³ <https://spidersweb.pl/2020/05/tech-to-the-rescue-branza-it-w-walce-z-koronawirusem.html> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

¹⁴ <https://www.paysperience.com/discover> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

¹⁵ <https://altera.co/fintech-summit/> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

¹⁶ <https://nowymarketing.pl/a/28682,szeptszum-nowa-ekologiczna-i-odpowiedzialna-inicjatywa-na-rynku-marketingowym-w-polsce> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

¹⁷ www.proto.pl/agencje-pr/szeptszum [dostęp z dnia: 24.01.2022].

¹⁸ <https://www.change4good.pl> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

- 5) dostawcy pozytywnej zmiany w środowisku przyrodniczym: Plan Be, Planet-A, Microbe+, Schronisko dla Roślin, Soul Travel;

Microbe+ to biotechnologiczny start-up z sektora agro-tech, twórcy innowacyjnych mikrobiologicznych bioproduktów (jako alternatywy dla produktów syntetycznych) zapewniających kompleksową ochronę roślin (przed suszą, podtopieniami, szkodnikami). Propagatorzy żywności prawdziwie ekologicznej. Wyróżniani i nagradzani nie tylko w Polsce. Koncepcja firmy wpisuje się w ideę zrównoważonego rolnictwa wspieranego biologicznymi metodami ochrony roślin z wykorzystaniem narzędzi biotechnologii, a także w: Europejską strategię „Zielony Ład”, strategię „Od pola do stołu” (która ma na celu ograniczenie do 2030 roku zużycia pestycydów syntetycznych o 50% i nawozów chemicznych o co najmniej 20%) oraz plany Komisji Europejskiej, aby rolnictwo ekologiczne stanowiło 25% gruntów rolnych do 2030 roku¹⁹;

- 6) jedzenie dobre dla świata: Be different, Cool beans, Kisz masz, Wojna warzyw;

Wojna warzyw to młoda firma, dostarczająca klientom warzywa i owoce „niedoskonałe”, czyli takie, które nie nadają się do obrotu sklepowego z uwagi na niestandardowy wygląd (często są „mniejsze”, „większe”, „brzydsze” niż sklepy chcą skupować) i przez to przeznaczone przez rolników do wyrzucenia (mimo, że są to produkty pełnowartościowe). Działania tego start-up’u ograniczają marnowanie żywności i mimo, iż przyjętą strategią jego działania jest dostarczanie swoim klientom produktów na „chybił-trafił” (klient wie tylko ile kilogramów owoców czy warzyw zamawia, ale nie zna zawartości zamówienia przed jego otrzymaniem) została ona przyjęta bardzo pozytywnie, a biznes ten się nadal rozwija²⁰;

- 7) kosmetyki dobre dla świata: Hagi, Mokosh, Naturativ, Senkara, Veoli Botanica;

Polska firma Mokosh nie tylko oferuje kosmetyki naturalne (czyli takie, których składniki w co najmniej 95% są pochodzenia naturalnego, ale również uzyskuje się je metodami mechanicznymi, enzymatycznymi czy mikrobiologicznymi) w minimalistycznych opakowaniach podatnych do recyklingu, ale jest też bardzo zaangażowana w dbanie o planetę. Bierze udział w wielu projektach m.in. #ZiemiaToDom (projekt poszerzający świadomość w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju)²¹. Mokosh to również etyczne podejście do biznesu (fair trade), poszanowanie przyrody (eco friendly) i działanie według najnowszych trendów²². Za swoją aktywność co roku jest nagradzana – m.in. przez renomowane magazyny Elle, Puls Biznesu, Glamour;

- 8) pozytywne technologie: eKodama, Hydropolis, Silencions, SunRoof, UVerą;

UVerą dokonała prawdziwego, naukowego przełomu. Ich odkrycie może zmienić przyszłość wielu branż (światowego rynku kosmetyków, branży lotniczej czy kosmicznej). J. Wierchoś odkrył bakterię produkującą wyjątkowy, neutralny dla ludzi i środowiska pigment chroniący przed promieniowaniem UV, a także opracował sposób jego produkcji. Zainteresowanie globalnych koncernów tym odkryciem jest ogromne z uwagi na to, że obecnie stosowane powszechnie tzw. „kremy z filtrem” są bardzo szkodliwe dla środowiska (uszkadzają ekosystem morski – rocznie 14 tys. ton tych środków trafia do mórz, oblepiając rafy koralowe i blokując ich funkcje życiowe) i ludzi (zawierające tlenek tytanu i tlenek cynku prowadzić mogą do nowotworzenia)²³;

¹⁹ <https://mamstartup.pl/nowoczesne-technologie-w-rolnictwie/> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

²⁰ <https://natemat.pl/33123,67-zlotych-za-zdeformowane-warzywa-w-warszawie-sprzedaje-je-wojna-warzyw> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

²¹ <https://cosibella.pl/firm-pol-1564495753-Mokosh.html> [dostęp z dnia: 04.04.2022].

²² <https://www.douglas.pl/pl/b/mokosh/> [dostęp z dnia: 04.04.2022].

²³ <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/uvera-polska-firma-produkuje-pigment-chroniacy-przed-promieniowaniem-uv/7rt6w4v> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

9) produkty z pozytywnym wpływem: Listny Cud, Nagramy, Wielorazówka, The Second Life Stuff;

Listny Cud jest odpowiedzią na pogłębiający się kryzys klimatyczny. W 2019 roku przeszedł przez dwa programy akceleracyjne dla start-up'ów i wybudował prototypy miejskiej farmy wertykalnej (czyli takiej, która zużywa 90% mniej wody niż tradycyjne metody uprawy roślin). Opracował receptury upraw niezwykle zdrowych jadalnych mikroliści (bez pestycydów, bez plastiku)²⁴. Jest pionierem tej technologii w Polsce i jako pierwszy wprowadził superfood jakimi są właśnie mikroliście do supermarketów (np. do sieci Carrefour). Jak ważny jest rozwój rolnictwa przyszłości (jako ekologicznej alternatywy dla tradycyjnego rolnictwa) świadczy ostatnio przyznana mu milionowa dotacja od funduszu Augere Health Food Fund na dalsze badania i rozwój²⁵;

10) ubrania dobre dla świata: Alterantion, Bellana, CircularScarp, Jacob Buczynski, Skrojone, UADO;

Jakob Buczynski to marka, która promuje ruch zero waste. Przetwarza bezodpadowo odzież z odzysku w nowe, użyteczne, piękne rzeczy. Powstałe produkty są symbolem zmieniającej się świadomości społecznej i konsumpcji dóbr, pozytywną zmianą dla środowiska oraz dla następnych pokoleń²⁶.

Te i wiele innych niewymienionych przykładów start-up'ów pozytywnego wpływu odpowiadają aktualnym potrzebom społecznym, są wynikiem zachodzących zmian, pandemii, nadchodzących kryzysów, ograniczeń ale też wzrostu świadomości i nowych możliwości jakie pojawiły się wraz z rozwojem technologii. Dziś zajmują miejsce na rynku, wchodzą w kooperacje, rozwijają się, jednak aby przetrwać muszą być na bieżąco z pojawiającymi się trendami i społecznymi potrzebami.

**Przyszłość startupów pozytywnego wpływu i obszary
działań / innowacji w których powinny zaistnieć**

Startupy powinny być odpowiedzią na trendy przyszłości. Powinny działać w taki sposób czy oferować takie produkty bądź usługi, aby odpowiadały one przyszłym potrzebom społeczeństwa, przyszłym pokoleniom. Przykładem mogą być przedsięwzięcia:

- wykorzystujące DEI tech: tools for equity, czyli narzędzia technologiczne na rzecz zapewnienia równości, różnorodności, inkluzywności (np. poprzez data science, AI, machine learning, technologie zapewnienie równych szans w dostępie do rynku pracy - rynku, który zmienia się tak szybko jak zmienia się technologia, rynku pełnym nierówności społecznych i barier);
- na rzecz ochrony bioróżnorodności;
- skierowane do starzejącego się społeczeństwa;
- skierowane do niszowego odbiorcy i zapewniające wartość dodaną;
- zapewniające zrównoważony ślad cyfrowy tj.:
 - inwestycje w odnawialne źródła energii (ukierunkowane zarówno na produkcję jak i konsumpcję), dążące do neutralności (a nawet negatywności) emisji;
 - ograniczające produkcję elektrośmieci (produkcje nowych, energooszczędnych sprzętów

²⁴ <https://poranapola.pl/dostawcy/617-listny-cud> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

²⁵ <https://www.portalspozywczy.pl/zywnosc-roslinna/wiadomosci/listny-cud-pozyskal-milion-zlotych-na-rozwoj-rolnictwa-przyszlosci,207062.html> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

²⁶ <https://jackobbuczynski.com> [dostęp z dnia: 24.01.2022].

przy zagwarantowaniu dostępności do ich części wymiennych jako odpowiedź na zjawisko „kilwater” czyli nieracjonalnej wymiany urządzeń elektronicznych na nowsze modele);

- o innowacyjnym podejściu do produkcji żywności (foodtech)²⁷;
- zapewniające warunki sprzyjające kreatywności, ponieważ w ich wyniku powstawać będą innowacyjne rozwiązania (kreatywność jako baza dla innowacyjności i jak podaje P. Drucker innowacja jako narzędzie przedsiębiorczości²⁸).

Podsumowanie

Okres pandemii dla ekosystemów przedsiębiorczości jest intensywny i pełen zmian. Panujący kryzys albo przyczynił się do ich całkowitego wyłączenia z działania albo pobudził do szybkiego rozwoju - wzrostu innowacyjności, rozwoju technologii. Zauważalne są również zmiany zachowań – wielu przedsiębiorców otworzyło swoje biznesy na sprawy społecznie ważne i aktywizowało się, by wywierać na nie wpływ. Nowe trendy tj. jak pozytywny wpływ, stały się dla wielu wyznacznikiem działania i szansą na utrzymanie się na dynamicznie zmieniającym się rynku. Warto obserwować w jakim kierunku będą szły te zmiany, jaki będą miały rzeczywisty wpływ na przedsiębiorców i na społeczeństwo.

²⁷ Startupy pozytywnego wpływu, op. cit.

²⁸ P. F. Drucker, Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady. PWE, Warszawa 1992, s. 36 oraz K. Gurmińska, Możliwości rozwoju kreatywności i innowacyjności – znaczenie otoczenia społecznego i nowych technologii. Nowoczesne Systemy Zarządzania, Zeszyt 12 (2017), nr 3 (lipiec-wrzesień), ISSN 1896-9380, s. 107-119.

Bibliografia

- Avery D. R., McKay P. K., Wilson, D. C., Volpone S, (2008) Attenuating the effect of seniority on intent to remain: The role of perceived inclusiveness. Paper presented at the. Anaheim 2008.
- Drucker P.F., Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady. PWE, Warszawa 1992.
- Gurmińska K., Możliwości rozwoju kreatywności i innowacyjności – znaczenie otoczenia społecznego i nowych technologii. Nowoczesne Systemy Zarządzania, Zeszyt 12 (2017), nr 3 (lipiec-wrzesień).
- Kowalczyk I., Start-up jako przejaw innowacyjnej przedsiębiorczości w Polsce, Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne, Zeszyt nr 1 (2020).
- Kulik M., <https://biuroprasowe.orange.pl/blog/raport-startupy-pozytywnego-wplywu-edycja-ii/>
- Ruszkowska A., <https://mamstartup.pl/w-startupach-pozytywnego-wplywu-skalowanie-polega-na-podnoszeniu-poziomu-i-zwiekszeniu-zakresu-dobra-prof-boleslaw-rok/>
- Smorczevska-Mickiewicz B., „Innowacje społeczne jako paradygmat funkcjonowania organizacji na przykładzie start-upów osób z niepełnosprawnościami” [w:] Duda J., Biernat T., Nauka-Biznes-Gospodarka: kierunki współpracy vol.1, Wydawnictwo SiZ, Łódź 2020.
- Startupy pozytywnego wpływu | Radykalna innowacja społeczna | Raport 2021.
- The Global Startup Ecosystem Report 2021 Life Sciences Edition.
- Wronka-Pośpiech M., Innowacje społeczne – pojęcie i znaczenie. Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach nr 212 (2015).
- World Economic Forum, 2020.
- <https://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/zarzadzanie-roznorodnoscia-a-organizacja-wlaczajaca>
- <https://mamstartup.pl/tech-to-the-rescue-zebral-32-mln-zl-startup-chce-by-projekty-pro-bono-byly-standardem-w-branzy-it/>
- <https://spidersweb.pl/2020/05/tech-to-the-rescue-branza-it-w-walce-z-koronawirusem.html>
- <https://altera.co/fintech-summit/>
- <https://www.paysperience.com/discover>
- <https://nowymarketing.pl/a/28682,szeptszum-nowa-ekologiczna-i-odpowiedzialna-inicjatywa-na-rynku-marketingowym-w-polsce>
- www.proto.pl/agencje-pr/szeptszum
- <https://www.change4good.pl>
- <https://mamstartup.pl/nowoczesne-technologie-w-rolnictwie/>
- <https://natemat.pl/331323,67-zlotych-za-zdeformowane-warzywa-w-warszawie-sprzedaje-je-wojna-warzyw>

- <https://poranapola.pl/dostawcy/617-listny-cud>
- <https://www.portalspozywczy.pl/zywnosc-roslinna/wiadomosci/listny-cud-pozyskal-milion-zlotych-na-rozwoj-rolnictwa-przyszlosci,207062.html>
- <https://jackobbuczynski.com>
- <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/uvera-polska-firma-produkuje-pigment-chroniacy-przed-promieniowaniem-uv/7rt6w4v>
- <https://www.culturelab.pl/co-robimy/tup-tup-tup-laureatem-raportu-startup-pozytywnego-wplywu-2020/>
- <http://rankingodpowiedzialnychfirm.pl/ranking-odpowiedzialnych-firm-startupy-pozytywnego-wplywu-2018>
- <https://cosibella.pl/firm-pol-1564495753-Mokosh.html>
- <https://www.douglas.pl/pl/b/mokosh/>

Start-ups of positive impact as an undertaking integrating the world of business and social goods

Summary:

The COVID-19 pandemic and the changes taking place in the world have significantly affected the operation of start-ups. The presented considerations were based on a review and critical evaluation of the literature and selected, current reports on the activities of start-ups of positive impact. The conclusions that can be drawn as a result of the conducted research are that nowadays not only technology and innovation but also the impact of business (understood as responsibility, social commitment) on the environment is the basis of its activity and is a condition for survival on the market in the future.

Keywords:

start-up, SPW, social innovation, start-up of positive impact